

Kunskapskrav 2013

INTRÄDETEST

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Kunskapskravens funktion.....	3
Delområde 1 – Produkter och hantering av kundens affärer.....	4
Sparandeformer och finansiella instrument.....	4
Hantering av kundens affärer.....	4
Delområde 2 – Ekonomi.....	7
Begreppen risk och avkastning.....	7
Utvärdering av portföljer och fonder.....	7
Privatekonomi.....	8
Delområde 3 - Kundmöte, etik och regelverk.....	10
Rättigheter och skyldigheter för finansiella rådgivare.....	10
Skattefrågor.....	10
Komplettering av ämne från ÅKU 2013.....	11

Inledning

Kunskapskravens funktion

Detta dokument definierar den kunskap, i form av ett inträdetest, som krävs som ett komplement för de rådgivare som har godkänt resultat på tester inom placeringsrådgivning och försäkringsförmedling. D.v.s. tester som uppfyller Finansinspektionens krav på rådgivning på annat sätt än genom SwedSeclicens, t.ex. certifiering för placeringsrådgivning och försäkringsförmedling.

Kunskapskraven är uppdelade i delområden (faktaområden), i underrubriker och i mätpunkter. En mätpunkt specificerar vad licenshavaren förväntas kunna inom ett begränsat kunskapsområde.

Kunskapskraven ska fungera som stöd vid utformning av inträdetestet och som underlag vid uppgiftskonstruktion. De ska ge en överblick över vad som förväntas av en person som innehar rådgivarlicens.

I tabellen nedan beskrivs olika *kognitiva nivåer*.

Nivå	Förklaring
Känna till (K)	Licenshavaren ska känna till och komma ihåg begrepp, definitioner och faktauppgifter.
Förstå (F)	Licenshavaren ska förstå och kunna förklara olika samband och sammanhang.
Tillämpa (T)	Licenshavaren ska kunna använda till exempel formler, regler, lagar och metoder.
Analysera (A)	Licenshavaren ska kunna tolka, värdera, relatera till och dra slutsatser av den aktuella kunskapen.

Varje mätpunkt har en markering som definierar på vilken kognitiv nivå licenshavaren ska ha den aktuella kunskapen. Nivån markeras med den första bokstaven i nivåns namn: K, F, T, eller A. De kognitiva nivåerna hänger ihop och bygger på varandra. Om mätpunkten t.ex. avser den kognitiva nivån *Analysera* kommer markeringar att finnas i kolumnerna för *Känna till*, *Förstå*, *Tillämpa* och *Analysera*. Det förutsätts alltså att om licenshavaren kan analysera en kunskap så kan han/hon också tillämpa den och har förståelse för och känner till den.

Delområde 1 – Produkter och hantering av kundens affärer

Sparandeformer och finansiella instrument

I detta avsnitt är fokus på sparandeformer och finansiella instrument, som saknas eller endast hanteras översiktligt i certifiering placeringsrådgivning. Det rör sig främst om derivat-instrument och strukturerade produkter.

Kapitalskyddade placeringsprodukter

Licenshavaren ska förstå och kunna förklara grundkonstruktionen avseende kapitalskyddade placeringar och vilka risker som är förenade med dessa. Vidare ska licenshavaren förstå olika effekter av villkoren i konstruktionerna.

Marknadsplaceringar såsom bevis och certifikat

Licenshavaren ska förstå och kunna förklara de vanligast förekommande varianterna av marknadsplaceringar och förstå de risker som är förknippade med dem. Vidare ska licenshavaren ha kunskap om olika emittenters olika benämningar på produkter som många gånger är av samma typ.

Börshandlade fonder såsom ETF:er

Börshandlade fonders (ETF) uppbyggnad och handelssätt skiljer sig från övriga fonder. Licenshavaren ska förstå och kunna förklara dessa egenskaper för en kund. Licenshavaren ska även känna till att det förekommer andra börshandlade produkter.

Standardiserade derivatprodukter och terminer

Licenshavaren ska förstå de grundläggande derivatplaceringarna (köpa respektive sälja en köpoption, köpa respektive sälja en säljoption). Särskilt viktigt är det att kunna förstå riskerna i de enskilda positionerna. Licenshavaren ska ha kännedom om vad en terminsaffär innebär och vilka risker en terminsaffär innebär för köpare och säljare.

Mätpunkt	Kognitiv nivå	
Kapitalskyddade placeringar	K	F
Marknadsplaceringar såsom bevis och certifikat	K	F
Börshandladefonder såsom ETF:er	K	F
Standardiserade derivatprodukter och terminer	K	F

Hantering av kundens affärer

Området handel och administration behandlas mycket sparsamt i Certifiering Placeringsrådgivning. Eftersom detta avsnitt är en viktig del i SwedSeclicens för rådgivare bör även de tidigare s.k. certifierade tillägna sig den kunskapen.

Information avseende utgivare av aktier och andra finansiella instrument

Skillnaden mellan olika emissionsformer, ny- och fondemission, split och omvänd split, inlösen

Licenshavaren ska förstå innebörden av olika slags emissioner enligt aktiebolagslagen, hur sådana emissioner kan påverka värderingen av bolagets aktier samt i övrigt vilka konsekvenser

sådana åtgärder kan få för en aktieägare. Även andra händelser enligt aktiebolagslagen som kan påverka aktiekapitalet, antalet utestående aktier samt aktiernas värdering omfattas av detta krav.

Anmälning- och teckningsrutiner vid emissioner

Licenshavaren ska förstå och kunna tillämpa vad som gäller i samband med nyemissioner och andra liknande bolagshändelser, och vilka moment som måste iakttas för att kunna tillvarata kundens intressen i dessa situationer.

Aktieutdelning

Licenshavaren ska förstå processen kring en aktieutdelning och vilka tidpunkter och händelser som är relevanta innan utdelningen kan verkställas. Vidare ska licenshavaren ha god kännedom om hur och när ett beslut om aktieutdelning påverkar aktiekursen.

Offentliga uppköpserbjudanden i praktiken

I en budsituation finns det ett antal olika faser där kunden måste förhålla sig till hur han/hon ska agera; ska aktierna säljas i marknaden, ska budet accepteras, vad blir effekten och risken av att avvakta med att ta ställning etc. Licenshavaren ska känna till hur ett budförfarande går till, och hur de olika tidsfrister och villkor som förekommer i en sådan situation kan påverka kundens valmöjligheter under budprocessen.

Informationsplikt för noterade bolag, budgivare och större aktieägare

En licenshavare måste känna till vilken marknadsinformation avseende bolag som kan påverka värdet på aktierna. Licenshavaren ska känna till att och hur noterade bolag är skyldiga att offentliggöra kurspåverkande information samt var sådan information finns tillgänglig. I kraven ingår också att övergripande känna till reglerna kring annan information som kan vara av betydelse för värderingen av aktier, t.ex. när det gäller flaggning samt vilka informationskrav som finns i samband med ett offentligt bud. Licenshavaren ska även känna till vad det innebär t ex att ett bolag publicerar en vinstvarning.

Mätpunkt	Kognitiv nivå		
	K	F	T
Skillnaden mellan olika emissionsformer, ny- och fondemission, split och omvänd split, inlösen	K	F	
Anmälning- och teckningsrutiner vid emissioner	K	F	T
Aktieutdelningen	K	F	
Offentliga uppköpserbjudanden i praktiken	K	F	
Informationsplikt för noterade bolag, budgivare och större aktieägare	K		

Handel med finansiella instrument

Handel på aktiemarknaden

För handel med aktier är det viktigt att känna till skillnaden mellan att aktien är upptagen till handel på en reglerad marknad (t.ex. Nasdaq OMX Stockholm eller NGM Equity) respektive att den endast handlas på en MTF (t.ex. First North, Nordic MTF eller Aktietorget). Vidare ska licenshavaren förstå skillnaden mellan likvida aktier (t.ex. sådana som ingår i Large Cap-avdelningen på den Nordiska listan och ingår i ett index) och illikvida aktier (t.ex. sådana som handlas på Small Cap-avdelningen på Nordiska Listan eller endast på en MTF). Licenshavaren ska även förstå betydelsen av att de mest likvida aktierna kan handlas inte bara på den börs där

aktien är ”primärt noterad” utan även på andra marknadsplatser som valt att erbjuda handel i samma aktie.

Handel med börshandlade certifikat, ETF:er och kapitalskyddade produkter

För handel med instrument såsom kapitalskyddade produkter, börshandlade certifikat, börshandlade fondandelar (ETF:er), warranter och ränteinstrument utanför interbankmarknaden ska licenshavaren förstå att likviditeten huvudsakligen tillhandahålls av marknadsgaranter (”Market Makers”) och på vilka förutsättningar dessa tillhandahåller likviditet. Så vitt avser kapitalskyddade produkter ska licenshavaren förstå att detta gäller även i de fall då produkten handlas OTC genom att utgivaren – ofta i prospektet – åtagit sig att ställa priser om en investerare vill sälja sitt innehav i förtid.

Bästa orderutförande

Licenshavaren ska förstå vad principen om bästa orderutförande innebär såväl när det gäller institutets skyldigheter som när det gäller den praktiska hanteringen gentemot kunden. Hur den fragmenterade handeln avseende främst större börsnoterade aktier påverkar möjligheterna att uppnå bästa möjliga resultat för kunden bör licenshavaren också förstå.

Orderhantering i övrigt

Licenshavaren ska känna till betydelsen av och kraven kring orderhanteringspolicier och hur dessa krav påverkar kunden (t.ex. att kunden ska godkänna orderhanteringspolicyn och under vilka förutsättningar en kundaffär kan genomföras utanför en marknadsplats).

Mätpunkt	Kognitiv nivå	
Handel på aktiemarknaden	K	F
Handel med börshandlade certifikat, ETF:er och kapitalskyddade produkter	K	F
Bästa orderutförande	K	F
Orderhantering i övrigt	K	F

Kontoföring, clearing och avveckling

Redovisning av affärer

Licenshavaren ska ha förståelse för vad som gäller vid redovisning av affärer och vad som gäller vid utfärdandet av en avräkningsnota. Licenshavaren ska förstå hur man tolkar en avräkningsnota.

Mätpunkt	Kognitiv nivå	
Redovisning av affärer	K	F

Delområde 2 – Ekonomi

Begreppen risk och avkastning

Risk och avkastning är centrala begrepp i rådgivningen.

Avkastningens komponenter

En licenshavare ska kunna beräkna totalavkastningen för en placering som varit föremål för utdelning och kursförändring.

Faktisk och förväntad avkastning och risk

En licenshavare ska ha kunskap om skillnaden mellan faktisk och förväntad avkastning samt när och hur dessa begrepp används. Motsvarande gäller för faktisk och förväntad risk. Licenshavaren ska också ha förstå och kunna förklara hur risk och avkastningsbegreppen förhåller sig till varandra.

Marknadsrisk inkl. ränte-, valuta- och kursrisk

En licenshavare ska ha kunskap om marknadsrisk inkl. ränte-, valuta- och kursrisk för olika placeringsalternativ. Det innefattar även kunskap hur dessa kan komma att påverka kunden i en rådgivningssituation för olika placeringsalternativ.

Kredit- och motpartsrisk

En licenshavare ska förstå hur storleken på kredit- och motpartsrisk bestäms, exempelvis genom rating, samt hur de hanteras i rådgivningssammanhang.

Likviditetsrisk

En licenshavare ska ha kunskap om hur storleken på likviditetsrisken bedöms samt hur den hanteras i rådgivningssammanhang.

Mätpunkt	Kognitiv nivå		
Avkastningens komponenter	K	F	T
Faktisk och förväntad avkastning och risk	K	F	
Marknadsrisk (ränte-, valuta-, och kursrisk)	K	F	
Kredit- och motpartsrisk	K	F	
Likviditetsrisk	K	F	

Utvärdering av portföljer och fonder

Att tolka och förstå utvärdering av portföljer och fonder är ett avgörande inslag för att kunna jämföra olika alternativ.

Riskjusterade avkastningsmått, Sharpekvoten och Jensens alfa som utvärderingsmått

Avkastningen på placeringar kan i princip hänföras till tre variabler: en direkt koppling till marknadsutvecklingen, professionalism i förvaltningen och en ren slumpmässig process. För att en meningsfull utvärdering ska kunna utföras måste avkastningen också beakta placeringens risk. Riskjusterad avkastning blir således ett nyckelord vid utvärdering av placeringar. En

licenshavare ska ha kännedom om vedertagna riskjusterade utvärderingsmått t.ex. Jensens alfa, Sharpe-kvot och Treynor-index.

Utvärdering i praktiken: Tracking error och informationskvot

En licenshavare ska ha kunskap om begreppen tracking error och informationskvot som vanligtvis används för att utvärdera fondförvaltare. Det innefattar vad begreppen mäter samt för- och nackdelar i jämförelse med akademiska utvärderingsmått.

Relevanta jämförelseindex

En licenshavare ska ha kunskap om olika typer av index exempelvis pris- och avkastningsindex, geografiska index branschindex, listindex och ränteindex. Det innefattar både övergripande samt mer specifikt kring de vanligaste jämförelseindexen. Det är av särskild vikt att en licenshavare har kunskap om vilka jämförelseindex olika typer av fonder använder, och varför dessa är relevanta vid utvärdering av förvaltningsresultat.

Rating av fonder

En licenshavare ska känna till hur rating av fonder går till, särskilt Morningstars rating. Det är också viktigt att förstå innebörden av ratingen i ett rådgivningssammanhang.

Mät punkt	Kognitiv nivå	
Riskjusterade avkastningsmått, Sharpekvoten och Jensens alfa som utvärderingsmått	K	F
Utvärdering i praktiken: Tracking error och Informationskvot	K	F
Relevanta jämförelseindex	K	F
Rating av fonder	K	F

Privatekonomi

Förståelse för kundens ekonomi, placeringshorisont och riskvilja är en förutsättning för finansiell rådgivning och försäkringsförmedling.

Analys av sparutrymme (löpande ekonomi)

En analys av kundens ekonomi är i normalfallet en grundval för rådgivningen. Licenshavaren behöver ha goda kunskaper i privatekonomi. Man behöver kunna analysera kundens löpande ekonomi, vilket som resultat ger vid handen vilket utrymme kunden har för sparande och placeringar. I detta sammanhang är kännedom om Konsumentverkets riktlinjer för levnads-kostnader viktig.

Förmögenhetsanalys (tillgångar, skulder, nettokapital)

En licenshavare behöver kunna göra en tillgångs- och skuldanalys för att få fram kundens nettoförmögenhet och kunna bedöma lämpligt risktagande. I detta sammanhang behöver rådgivaren kunna relatera olika tillgångar i kundens portfölj till dennes olika sparmål.

Placeringshorisont och olika typer av sparmål

Mycket av rådgivningen utgår från de olika placeringshorisonter som kunden har för olika sparmål. Licenshavaren ska kunna särskilja de olika placeringshorisonterna för sparmål såsom

buffertsparande, målsparande, pensionsparande, etc. Licenshavaren ska veta hur placeringshorisonten påverkar förväntad avkastning och risk.

Analys av riskvilja

Att kunna analysera kundens vilja till risktagande för olika sparmål är av fundamental betydelse, liksom att kunna relatera riskvilja till vilken avkastning som kan förväntas. I den mån en kunds riskvilja, och den därmed förknippade förväntade avkastningen, inte räcker till för att nå ett visst sparmål, ska licensinnehavaren kunna klargöra att antingen så måste risktagandet öka eller sparmålet sänkas. En licenshavare ska också kunna analysera huruvida kundens riskvilja är förenlig med kundens ekonomiska situation, d.v.s. kan kunden bära aktuell risk?

Fondportföljer för olika risknivåer

Enligt portföljläran ska en rationell placerare sprida risker på ett flertal olika placeringsalternativ. Detta kan uppnås utan att den förväntade avkastningen sjunker. För att uppnå diversifiering måste dock de olika tillgångsslagen ha specifika kännetecknen, något som är viktigt att kunna tillämpa i kundrådgivningsmomentet. Det gäller dels vilken förväntad avkastning och risk olika tillgångsslag har, dels vilka ungefärliga korrelationer de har.

Strategisk och taktisk allokering mellan tillgångsslag

Att skilja mellan strategisk respektive taktisk allokering är centralt för en rådgivare. Rådgivaren ska förstå och kunna förklara dessa begrepp. Strategisk allokering är den grova, långsiktiga fördelningen mellan tillgångsslag. Taktisk allokering handlar om att göra mera kortsiktiga justeringar i den portfölj man valt beroende på till exempel läge i konjunkturcykeln, eller timing.

Mät punkt	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Analys av sparutrymme (löpande ekonomi)	K	F	T	A
Förmögenhetsanalys (tillgångar, skulder, nettokapital)	K	F	T	A
Placeringshorisont och olika typer av sparmål	K	F	T	
Analys av riskvilja	K	F	T	A
Fondportföljer för olika risknivåer	K	F	T	
Strategisk och taktisk allokering mellan tillgångsslag	K	F		

Delområde 3 - Kundmöte, etik och regelverk

Rättigheter och skyldigheter för finansiella rådgivare

SwedSecs regelverk

Licenshavaren ska känna till och förstå

- vilka personer som omfattas av SwedSecs regelverk
- vilka rättigheter och skyldigheter regelverket medför för anslutna företagen och licenshavarna
- vilka sanktioner som kan vidtas mot dem som bryter mot regelverket
- den viktigare praxis som uppkommit med stöd av regelverket (disciplinförfarandet)

Investeringsbedrägerier

En licenshavare ska känna igen de vedertagna varningssignalerna på investeringsbedrägerier. Licenshavaren ska känna till var kunden kan få mer information om investeringsbedrägerier, i första hand på Finansinspektionens hemsida, samt ska även förstå hur han eller hon ska agera vid misstanke om att en kund har fått eller har accepterat ett erbjudande som kan misstänkas utgöra investeringsbedrägeri.

Mätpunkt	Kognitiv nivå	
SwedSecs regelverk	K	F
Investeringsbedrägerier	K	F

Skattefrågor

Skatter är kunskap som kräver kontinuerlig uppfräschning. För att kunna ge råd om finansiella tjänster måste rådgivaren förstå och kunna förklara framför allt reglerna för kapitalbeskattning.

Inkomst av tjänst och regler för skatteberäkning

Licenshavaren ska förstå och kunna förklara hur inkomst av tjänst beskattas och om hur skatten beräknas för en person med skatteplikt i Sverige.

Inkomst av kapital och regler för skatteberäkning

Licenshavaren ska förstå och kunna tillämpa reglerna vid beräkning av skatt avseende kapital för privatperson eller företag som beskattas i Sverige. Vidare ska licenshavaren förstå effekterna i skatteberäkningen mellan inkomst på tjänst respektive underskott alternativt överskott av kapital, t.ex. i vilken mån kvittning kan ske mellan olika inkomstslag.

Beskattning av direktspårade i aktier och fonder

Licenshavaren ska förstå och kunna förklara reglerna för vinst- och förlustberäkning avseende aktier och fonder samt schablonbeskattningen av fonder. Licenshavaren ska vidare förstå skillnaderna i beskattning när ett värdepapper är noterat respektive onoterat samt vad som styr det, t.ex. i vilken mån kvittning kan ske.

Beskattningsregler avseende Individuellt skattesparkonto (ISK)

Licenshavaren ska förstå och kunna tillämpa hur värdepapper beskattas inom ramen för ISK och de regler som gäller för schablonbeskattningen inom ISK.

Beskattningsregler avseende pensions- och kapitalförsäringssparande

Licenshavaren ska förstå och kunna förklara beskattningsreglerna för såväl P-klassad som K-klassad försäkring.

Mätpunkt	Kognitiv nivå		
Inkomst av tjänst och regler för skatteberäkning	K	F	
Inkomst av kapital och regler för skatteberäkning	K	F	
Beskattning av direktsparat i aktier och fonder	K	F	T
Beskattningsregler avseende individuellt skattesparkonto (ISK)	K	F	T
Beskattningsregler avseende pensions- och kapitalförsäringssparande	K	F	T

Komplettering med ämne från ÅKU 2013

Om något eller några ämnen från ÅKU 2013 är relevanta för målgruppen för inträdestestet kan en komplettering med ytterligare något ämne göras.